

1. Materijalna tačka M, mase m , može da se kreće po idealno glatkoj nepomičnoj ravni $2x+3y+4z=1$. Ako je u početnom trenutku $t_0=0$ tačka bila u položaju $M_0(-1, 1, 0)$, sa početnom brzinom $V_0(-3, 2, 0)$, odrediti: (1) konačne jednačine kretanja tačke M; (2) reakciju idealno glatke veze. Osa Oz je orjentisana vertikalno naviše ($Oxyz$ je inercijalni sistem). Zadate veličine su date u osnovnim jedinicama SI sistema.
2. Tačka M, mase m , može da se kreće po idealno glatkoj (skleronomnoj, zadržavajućoj) vezi $x+2y+z=4$ pod dejstvom privlačne sile $F=mk^2OM$ (centar privlačenja je u koordinatnom početku). Ako je $k=2$ i ako je u početnom trenutku $t_0=0$ tačka bila u položaju $M_0(0, 0, 4)$, sa početnom brzinom $V_0(0, 0, 0)$, odrediti: (1) konačne jednačine kretanja tačke M, (2) reakciju idealno glatke veze. Silu zemljine teže zanemariti. Zadate veličine su date u osnovnim jedinicama SI sistema.
3. Tačka M, mase m , može da se kreće po idealno glatkoj (skleronomnoj, zadržavajućoj) vezi $x+2y+z=4$ pod dejstvom odbojne sile $F=mk^2OM$ (centar odbijanja je u koordinatnom početku). Ako je $k=2$ i ako je u početnom trenutku $t_0=0$ tačka bila u položaju $M_0(0, 0, 4)$, sa početnom brzinom $V_0(0, 0, 0)$, odrediti: (1) konačne jednačine kretanja tačke M, (2) reakciju idealno glatke veze. Silu zemljine teže zanemariti. Zadate veličine su date u osnovnim jedinicama SI sistema.
4. U vertikalnoj ravni Oxy (Oxy je inercijalni sistem) postavljena je idealno glatka cev ABC; cev je nepomična i u obliku je parabole $y=x^2$; $A(-\sqrt{2}, 2)$, $B(0, 0)$ i $C(1,1)$. U početnom trenutku $t_0=0$, bez početne brzine, puštena je iz položaja A u cev materijalna tačka M, mase m . U položaju C tačka M napušta datu vezu (cev) i kreće se slobodno u vertikalnoj ravni. Osa Oy orjentisana je vertikalno naviše. Odrediti: (a) reakciju veze u koordinatnom početku, (b) trajektoriju slobodnog kretanja tačke M (posle napuštanja cevi). Zadate veličine su date u osnovnim jedinicama SI sistema.
5. Prsten M, mase m , zanemarljivih dimenzija, može da se kreće po glatkoj nepomičnoj liniji $y=\cos(\frac{2\pi x}{b})$ koja se nalazi u vertikalnoj Oxy ravni. Osa Oy je orjentisana vertikalno naviše. U početnom trenutku tačka je zanemarljivo malom početnom brzinom krenula iz položaja $A(0, a)$. Odrediti reakciju veze u položaju $B(b/2, -a)$; a i b su konstante. Veza je zadržavajuća.
6. Materijalna tačka M, mase m , može da se kreće po glatkoj nepomičnoj liniji $y=x^3$ u vertikalnoj ravni (osa Oy usmerena je vertikalno naniže). U početnom trenutku $t_0=0$, tačka M je bila u koordinatnom početku. Koliku početnu brzinu treba saopštiti tački M da bi ona napustila vezu u položaju M_1 ($x_1^4=1/3$). Zadate veličine su date u osnovnim jedinicama SI sistema.
7. Materijalna tačka M, mase m , može da se kreće po idealno glatkoj vezi $y=x^2$; osa Oy orjentisana je vertikalno naviše. Veza u koordinatnom početku prelazi u idealno glatku horizontalnu polupravu (tj. na negativni deo Ox ose). Po horizontalnoj polupravi kretanju se suprotstavlja otporna sila koja je srazmerna vektoru brzine tačke, koeficijent srazmere je mk^2 . U početnom trenutku $t_0=0$, tačka M bila u miru u položaju $M_0(x=\sqrt{b})$. Odrediti: 1) intenzitet reakcije parabolične veze u funkciji koordinate x , 2) rastojanje $OC=?$ (gde je sa C označen položaj u kome će se tačka M zaustaviti). Zadate veličine su date u osnovnim jedinicama SI sistema.

8. Materijalna tačka M, mase m , može da se kreće po površi kružnog cilindra $x^2+y^2=b^2$ (Oz osa orjentisana je vertikalno naviše). Ako je veza zadržavajuća odrediti, za proizvoljno izabrane početne uslove, jednačine kretanja i reakciju veze. Zadate veličine su date u osnovnim jedinicama SI sistema.
9. Materijalna tačka M, mase m , može da se kreće po grani idealno glatke parabole $y^2=2x$ koja se nalazi u vertikalnoj Oxy ravni. Osa Oy je orjentisana vertikalno naviše. U početnom trenutku $t_0=0$, tačka M je puštena bez početne brzine iz položaja $M_0(2, 2)$. Odrediti: (a) mesto na kome će tačka M napustiti vezu, (b) vreme potrebno da tačka pri svom slobodnom kretanju (posle napuštanja veze) stigne na Ox osu. Zadate veličine su date u osnovnim jedinicama SI sistema.
10. Materijalna tačka M, mase m , može da se kreće po grani idealno glatke parabole $y^2=2x$ koja se nalazi u vertikalnoj Oxy ravni. Osa Oy je orjentisana vertikalno naviše. U početnom trenutku $t_0=0$, tačka M je puštena bez početne brzine iz položaja $M_0(8, 4)$. Odrediti: (a) mesto na kome će tačka M napustiti vezu, (b) vreme potrebno da tačka pri svom slobodnom kretanju (posle napuštanja veze) stigne na Oy osu. Zadate veličine su date u osnovnim jedinicama SI sistema.
11. Materijalna tačka M, mase m , može da se kreće po glatkoj paraboli $x^2=12by$ u vertikalnoj Oxy ravni (osa Oy usmerena je vertikalno naviše), polazeći iz koordinatnog početka početnom brzinom $\mathbf{V}(V_0, 0)$, $V_0=\sqrt{8gb}$. U položaju A ($x_A=6b$) tačka napušta vezu i dalje se kreće slobodno. Odrediti: a) reakciju veze u položaju A, b) maksimalnu visinu penjanja iznad položaja A. Zadate veličine su date u osnovnim jedinicama SI sistema.
12. Materijalna tačka M, mase m , može da se kreće po glatkoj paraboli $y^2=12bx$ u vertikalnoj Oxy ravni (osa Oy usmerena je vertikalno naviše), polazeći iz koordinatnog početka početnom brzinom $\mathbf{V}(0, V_0)$, $V_0=\sqrt{14gb}$. U položaju A ($x_A=6b$) tačka napušta vezu i dalje se kreće slobodno. Odrediti: a) reakciju veze u položaju A, b) maksimalnu visinu penjanja iznad položaja A. Zadate veličine su date u osnovnim jedinicama SI sistema.
13. Materijalna tačka M, mase m , može da se kreće unutar tanke glatke cevi čija osa ima oblik parabole $y^2=(bx)/4$, ($b>0$), (osa Oy usmerena je vertikalno naviše). Tačka polazi iz koordinatnog početka početnom brzinom $\mathbf{V}(0, V_0)$, $V_0=\sqrt{gb}$. Pri tome, tačka je vezana oprugom krutosti $c=(2mg)/b$ za nepokretnu tačku B($b, 0$). Dužina nenapregnute opruge je $L_0=b/4$. Odrediti reakciju veze u položaju A ($x_A=b$). Zadate veličine su date u osnovnim jedinicama SI sistema.
14. Po glatkoj nepomičnoj cikloidi $x=2(\varphi-\sin\varphi)$, $y=2(1+\cos\varphi)$, koja se nalazi u vertikalnoj Oxy ravni (osa Oy je orjentisana vertikalno naviše) može da se kreće materijalna tačka M, mase m . Odrediti opšti zakon kretanja tačke M po putanji tj. $s(t)=?$ Veza je zadržavajuća. Zadate veličine su date u osnovnim jedinicama SI sistema.
15. Po glatkoj nepomičnoj cikloidi $x=2(\varphi+\sin\varphi)$, $y=2(1-\cos\varphi)$, koja se nalazi u vertikalnoj Oxy ravni (osa Oy je orjentisana vertikalno naviše) može da se kreće materijalna tačka M, mase m . Odrediti reakciju veze u funkciji vremena ako je tačka M u početnom trenutku $t_0=0$, puštena

bez početne brzine iz položaja $M_0(x_0, y_0)$. Veza je zadržavajuća. Zadane veličine su date u osnovnim jedinicama SI sistema.

16. Materijalna tačka M, mase m , može da se kreće po glatkoj nepomičnoj spirali $r=3e^\theta$ pod dejstvom privlačne sile (centar privlačenja je u koordinatnom početku) koja je srazmerna radijus vektoru tačke M; koeficijent srazmere je mb^2 . U početnom trenutku $t_0=0$, tačka M je bila u miru u položaju $M_0(r(0)=r_0)$. Odrediti: (a) zakon puta i konačne jednačine kretanja tačke M, (b) reakciju veze u proizvoljnom trenutku vremena u funkciji radijus vektora tačke M. Zadane veličine su date u osnovnim jedinicama SI sistema.
17. Materijalna tačka M, mase m , može da se kreće po idealno glatkoj ravni π , ravan preseca koordinatne ose na rastojanju b (mereno od koordinatnog početka). Na tačku deluje sila $\vec{F}=k^2\vec{r}$, gde je $\vec{r}$ vektor položaja tačke M a k je konstanta. Ako je u početnom trenutku $t_0=0$, tačka M bila u miru u položaju $M_0(0, b, 0)$ i ako zanemarimo uticaj sile zemljine teže odrediti jednačine kretanja tačke M i reakciju veze. Veza je zadržavajuća. Zadane veličine su date u osnovnim jedinicama SI sistema.
18. Materijalna tačka M, mase m , može da se kreće po idealno glatkoj paraboličnoj površi $y^2=2x$ (osa Oy je orjentisana vertikalno naviše) pod dejstvom sopstvene težine. U početnom trenutku $t_0=0$, tačka M bila u miru u položaju koji je određen koordinatama $y_0=z_0=2$. Odrediti položaj u kome materijalna tačka M napušta vezu. Zadane veličine su date u osnovnim jedinicama SI sistema.
19. Materijalna tačka M, jedinične mase, može da se kreće po idealno glatkom kružnom konusu sa uglom pri vrhu $2\beta = \pi/2$ pod dejstvom sile $\vec{F}=k^2\vec{OM}$. Vrh konusa koji je otvoren na gore, je u koordinatnom početku, $k=\text{const}$, a osa simetrije konusa poklapa se sa vertikalnom Oz osom koja je orjentisana vertikalno naviše. U početnom trenutku $t_0=0$, tačka M bila na rastojanju $OM_0=b$ od vrha konusa sa početnom brzinom $V_0=kb$ koja je upravna na OM_0 i koja leži u tangentskoj ravni konusa. Silu zemljine teže zanemariti. Veza je zadržavajuća. Odrediti jednačine kretanja materijalne tačke M. Zadane veličine su date u osnovnim jedinicama SI sistema.
20. Materijalna tačka M, mase m , može da se kreće po idealno glatkom kružnom konusu sa pravim uglom u vrhu (vrh konusa, koji je otvoren na gore, je u koordinatnom početku). Osa konusa poklapa se sa vertikalnom Oz osom, koja je orjentisana vertikalno naviše. U početnom trenutku $t_0=0$, tačka M je bila u položaju $M_0(x_0, y_0, z_0=b)$ kada joj je bila saopštena horizontalna početna brzina $V_0=\sqrt{gb/2}$. Veza je zadržavajuća. Odrediti minimalno rastojanje (najmanju visinu $z_1=?$) linije putanje tačke M. Zadane veličine su date u osnovnim jedinicama SI sistema.
21. Materijalna tačka M, mase m , može da se kreće po površi glatkog obrtnog paraboloidea $x^2+y^2=2bz$ (Oz osa orjentisana je vertikalno naviše). Ako je veza zadržavajuća, a početna brzina V_0 tačke horizontalna, odrediti intenzitet reakcije veze. Zadane veličine su date u osnovnim jedinicama SI sistema. Zadane veličine su date u osnovnim jedinicama SI sistema.
22. Materijalna tačka M, mase m , može da se kreće po površi idealno glatke sfere $x^2+y^2+z^2=b^2$ (Oz osa orjentisana je vertikalno naviše). U početnom trenutku kada je $t_0=0$, tačka M je bila u

položaju $M_0(b, 0, 0)$ sa početom brzinom $V_0(0, V_0, 0)$. Odrediti mesto na kome će tačka napustiti sfernu površ? Pri kojim vrednostima V_0 tačka napušta sfernu vezu odmah u početnom trenutku. Zadate veličine su date u osnovnim jedinicama SI sistema.

23. Materijalna tačka M, mase m , može da se kreće po površi idealno glatke sfere $x^2 + y^2 + z^2 = b^2$ (Oz osa orjentisana je vertikalno naviše). U početnom trenutku kada je $t_0=0$, tačka M je bila u položaju $M_0(0, 0, b)$ sa početom brzinom $V_0(V_0, 0, 0)$. Koliki treba da bude intenzitet početne brzine V_0 da bi tačka M napustila sfernu vezu u položaju B. Luk M_0B jednak je luku BA; gde je položaj tačke A poznat i iznosi $A(b, 0, 0)$. Dati lukovi pripadaju ravni Oxz . Zadate veličine su date u osnovnim jedinicama SI sistema.